

Ketóza březích bahnic a laktujících koz

doc. MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.
Výzkumný ústav veterinárního
lékařství, v. v. i.

RIZIKOVÉ ETAPY PRO ZDRAVÍ a PROSPERITU STÁDA OVCÍ a KOZ

- období PŘIPOUŠTĚNÍ - ZDRAVÉ ZÁKLADNÍ STÁDO
- 2. polovina BŘEZOSTI - infekční, metabolická onemocnění
- BAHNĚNÍ, KOCENÍ
- Odstav a odchov JEHŇAT

2. POLOVINA BŘEZOSTI

- klíčová pro - plnohodnotný vývoj plodů
- a následnou prosperitu mláďat
2/3 úhynů novorozených jehňat, kůzlat - metabolické, příp.
infekční nemoci březích matek

KVALITNÍ VÝŽIVA - profesor PAVLATA

- **dostatek živin** (energie, dusíku, minerálních látek a vitamínů)
 1. pro matku (porod, tvorba mleziva),
 2. pro plody (živá hm., vitalita, zásoba glykogenu)
- **základem kvalitní seno (ad-libitum)**
- poslední 4 až 6 týdnů před kocením, bahněním senáž, siláž atd.
- **zdroje energie** (kukuřičná siláž, šroty, mačkané obilí)

stabilní až mírně stoupající úroveň tělesné kondice

deficit energie v KD v 2. polovině březosti = ketóza březích bahnic

Ketóza březích bahnic

neinfekční onemocnění

příznaky:

slabost a úhyny matek

porody mrtvých a máloživotaschopných
jehňat

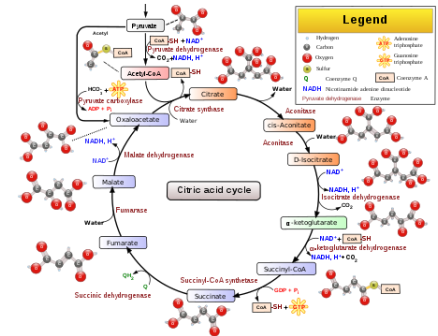
případně aborty

rozvinuté případy mají špatnou prognózu

Princip ketózy

- Buňky zvířete potřebují ke své funkci glukózu.
- Glukóza vzniká v játrech syntézou z těkavých mastných kyselin, které vznikají v bachoru trávením přijatého krmiva.
- Množství glukózy tedy záleží na stravitelné energii v krmné dávce.
- Pokud energie z krmiva nestačí, zvíře hladoví.
- Následně odbourávání tukových zásob.
- Tuky jsou zpracovány na glukózu a ketolátky v játrech.
- Ketolátky jsou také zdrojem energie ale pouze pro některé tkáně.
- Zvýšená koncentrace ketolátek vede k „otravě organismu“ a vzniku klinické ketózy.
- Proces významně zatěžuje játra.

Princip ketózy

- u ovcí jde o nemoc březích zvířat
 - objevuje se v posledních týdnech březosti
 - plody velmi rychle rostou a mají vysoké nároky na glukózu, každý potřebuje 30–40 g glukózy denně
 - k plodům směřuje krevní glukóza přednostně
 - březí děloha zabírá značnou část břišní dutiny, takže zvíře není schopné přijmout velký objem krmiva
-
- u koz jde o nemoc na začátku laktace
 - vysoké nároky na energii pro laktaci a nemožnost přijmout takové množství krmiva

Rizikové faktory ketózy

- **Málo energie v krmné dávce**

„twin lamb disease“, nemoc matek dvojčat.

Potřeba energie u bahnice s dvojčaty je o 180 % vyšší
s trojčaty, je to o 240 % více.

nedostatečné krmení
objemná krmiva nízké kvality
málo jadrných krmiv

- **Hladovění**

silně nepříznivé počasí
manipulace se stádem
změna ustájení, převoz

- **Nedostatek vody**

vadí i krátkodobý, například při zamrznutí napáječek

- **Špatná kondice, příliš hubené nebo příliš tlusté bahnice**

Projevy ketózy

- 3 týdny – týden před porodem
- menší zájem o krmivo, nežere
- neklid, zmatenost, bečení
- svalové záškuby (na uších a v okolí tlamy), skřípání zubů
- oslepnutí zvířete, tlačení hlavou do rohu kotce
- zvíře se motá a potácí,
- apatie, ulehnutí,
- svalové třesy až křeče.

Průběh nemoci je akutní a k úhynu dochází za 5–10 dní po objevení se prvních příznaků.

Někdy dojde ke zmetání či předčasným porodům.

Většinou ale vede k úhynu plodů, jejich rozkladu v děloze, toxémie, otravu krve.

Prognóza je špatná, uhynou může až 70 % nemocných bahnic.

Jak poznám ketózu

- dle příznaků u stáda březích zvířat, tj. nervové příznaky, slabost, nezájem o krmivo, ulehnutí
- kontrolou tělesné kondice
- průkaz ketolátek v moči pomocí diagnostického papírku
- vyšetření krve - snížená hladina glukózy, vysoké koncentrace ketolátek
- pitva - tukově degenerovaná játra, která jsou zvětšená, bledá a křehká. V děloze vyvinuté plody se známkami rozkladu.

Terapie ketózy

- Léčba nemocných ovcí je často bezvysledná.
- Šance jsou větší, pokud se zvíře může stále pohybovat.
- Podávání lákavého, vysoce stravitelného a na energii bohatého krmiva a podávání glukózy a rehydratačních roztoků, buď orálně, nebo do žíly jako kapačka.
- Podávání propylenglykolu nebo propionátů per orálně.
- Použití preparátů, které podporují bachorové trávení (Rumin, Uni-ruminal).
- Vitamíny skupiny B a ochranná léčba jater.
- Kortikoidy (vyvolají potrat).

U již ležících zvířat prognóza vyléčení velmi malá.

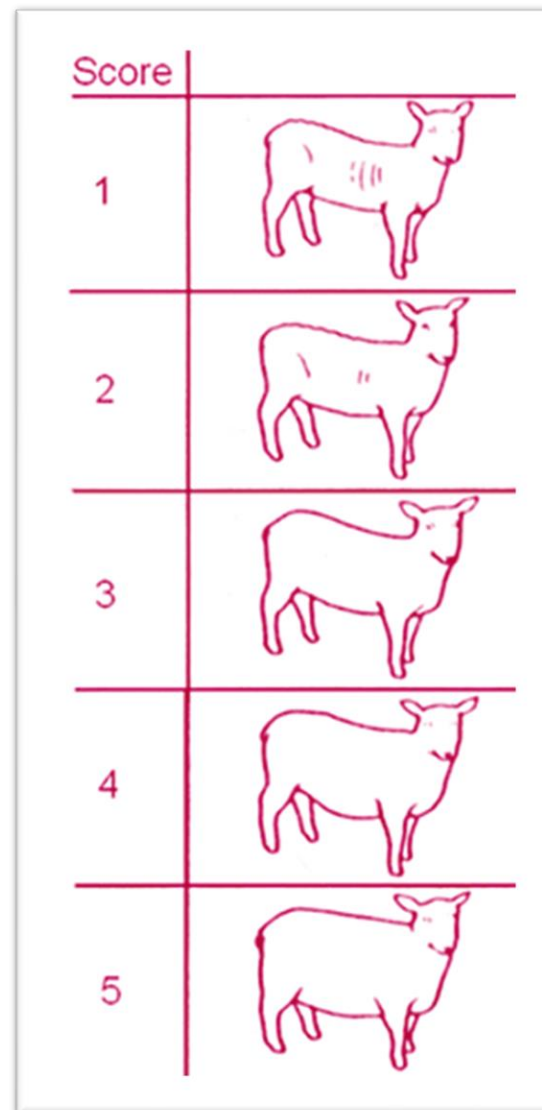
Prevence ketózy

- dobrý management stáda
- udržení optimální kondici (BCS 3)
- připuštěné bahnice roztrždit dle počtu plodů, výživného stavu a stáří bahnice.
- skupiny krmit odděleně, odlišně sestavenou krmnou dávkou
- u bahnic s jedním plodem pozor na ztloustnutí
- bahnice s více plody přidat v posledním měsíci březosti energeticky bohatou stravu
- ve větších chovech bývá problémem spíš vyhublost zvířat, v malých hobby chovech naopak jejich ztloustnutí

PREVENCE NEMOCÍ V 2. POLOVINĚ BŘEZOSTI

KVALITNÍ VÝŽIVA - KONDICE

Fáze chovu kozy a ovce	BCS body
zapuštění	3 až 3,5
březost	3
kocení, bahnění	3 až 3,5
odstav mládřat	nad 2

PREVENCE ketózy

KONTROLA METABOLISMU BŘEZÍCH ZVÍŘAT

metabolický test:

- analýza krve od 5-10 % zvířat stáda,
- dusíkatý, energetický metabolismus
- zásobování makro- , mikroprvky a vitamíny
- náprava nedostatků pomocí výživy (optimalizace krmné dávky),

Děkuji Vám za pozornost!

doc. MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.

VÚVeL, v.v.i.

Brno

www.vri.cz

slosarkova@vri.cz

